

**ДОШЛЮБНЕ СПІЛКУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ В МЕЖАХ
ЗВИЧАЄВОГО ПРАВА (НА ПРИКЛАДІ ПОВІСТІ «БУРЛАЧКА»**

І. С. НЕЧУЯ-ЛЕВИЦЬКОГО)

Анотація. У статті розглядається текст повісті «Бурлачка» І. С. Нечуя-Левицького як джерело норм звичаєвого права при дошлюбному спілкуванні української молоді.

Ключові слова: звичаєве право, закон, дівоча честь, художній образ.

Різноманітну творчу спадщину І. С. Нечуя-Левицького складає художня проза та драматургія, літературно-критичні, публіцистичні, історичні, культурологічні статті, переклади тощо. Для широких кіл читачів він більше відомий як автор «Миколи Джері», «Кайдашевої сім'ї», оповідань про непримиренних односельчанок похилого віку Параски та Палажки, «Афонського пройдисвіта». Однак якщо не обмежуватись хрестоматійними творами, для багатьох відкриється творчість майстра красного слова, що охопила широкі тематичні межі та проблематику тогочасного українського життя. В сучасній системі юридичної освіти вивчення творчості І. С. Нечуя-Левицького, як і інших українських письменників, бачиться важливим, оскільки його художні тексти відображають зміни в житті людини при дотриманням звичаїв, здійсненні злочинів і системою покарань за них.

І. С. Нечуй-Левицький уважно вивчав людське буття в усій повноті його проявів і намагався в докладних описах відобразити різноманітність і багатобарвність людських характерів на соціально-побутовому тлі. Останнім часом широкі епічні полотна з українського життя І. С. Нечуя-Левицького привертали увагу літературознавців І. Абрамову, Г. Грабовича, Т. Гундорову, Н. Зборовську, Л. Козинського, М. Наєнка та ін. Звичаєве право в контексті розвитку права в Україні уважно вивчали співробітники Відділу українського звичаєвого права АН УСРР в кінці 20-х років [9, 13 — 14]. На сучасному етапі дослідження аспектів звичаєвого права як одного з джерел права поряд із Статутами Великого князівства Литовського проводять науковці Одеської національної юридичної академії [9, 16]. В художній творчості І. С. Нечуя-Левицького наявні яскраві приклади звичаєвого права українського народу.

В прозовій спадщині І. С. Нечуя-Левицького окреме місце займає повість «Бурлачка» (1880). Її герої – молоді українські парубки та дівчата — в дошлюбному житті проявляють себе свободолюбивими натурами, обставини життя яких багато в чому залежні від норм звичаєвого права.

Метою нашої статті є дослідження художніх принципів відтворення особливостей дошлюбного спілкування української молоді в межах звичаєвого права на прикладі повісті «Бурлачка» І. С. Нечуя-Левицького.

Завдання: розкрити позицію автора як носія народного світогляду стосовно норм звичаєвого права, а також абсолютного та вичерпного етичного й ідеологічного смислу твору.

Наукова новизна нашого дослідження полягає в тому, що фактично жодна праця цілковито не була присвячена особливостям відтворення І. С. Нечуєм-Левицьким властивостей дотримання звичаєвого права при дошлюбному спілкуванні української молоді в повісті «Бурлачка». Тому варто з допомогою порівняльно-типологічного та культурно-історичного методів дослідити підходи науковців до вивчення зазначених проблем, встановити художню та світоглядну оригінальність відтворення застосування норм звичаєвого права при дошлюбному спілкуванні української молоді в повісті класика української літератури.

В наш час, коли вчені різних галузей наук працюють над заповненням інформаційних «провалів» знань про особливості укладу життя українців, їх характер, мову, літературу, культуру, звичаї, правові норми тощо, соціально-побутова проза І. С. Нечуя-Левицького служить своєю енциклопедією українського звичаєвого права, яке, через посередництво Статутів Великого князівства Литовського, веде свої початки ще від Руської Правди [9, 14], і «вивчається юристами, етнографами, філософами, істориками тощо» [6, 3].

Уважність І. С. Нечуя-Левицького до вивчення життя високо оцінив Іван Франко, назвавши письменника «колосальним, всеобіймаючим оком України» [19, 374]. З його приходом в літературу розширилося коло соціальних типів, що було проявом реалізму. Він, як і інші письменники слов'янського світу, зумів використати типізацію при художньому зображенні звичайних, або, як писав Дмитро Чижевський, «пересічних» людей — «представників певних народностей, верств та груп населення» [20, 56]. Водночас він так само виявився майстром «змалювання унікальних екстремальних випадків — доведених до крайнього напруження ситуацій» [20, 56].

Григорій Грабович вбачає у поглядах І. С. Нечуя-Левицького «метафоричне розуміння нації й національної літератури», на його думку все це «виказує різновид романтичної й нативістської (неоязичницької. — С. С.) думки» [3, 215]. Питання національної ідентичності у творах І. С. Нечуя-

Левицького досліджувала у своїй дисертаційній роботі Інна Абрамова. Вона окреслила образ автора не лише як визначної особистості, митця (оповідача), а й виразника певної психології, світовідчуття епохи, часу, представника національного та соціального середовища [Див.: 1]. Окремо серед інших художніх творів письменника дисертантка аналізувала й повість «Бурлачка» [1, 10].

Постаті І. С. Нечуя-Левицького Ніла Зборовська відвела цілий розділ, не оминувши повість «Бурлачка», взявши з її тексту черговий приклад «картинного» представлення автором «чоловічо-жіночого світу сільської України у високій рослій рівності» як прикладу «національної чоловічо-жіночої рівноправності» [7, 58 — 59]. За спостереженням Н. Зборовської «рівноправність, а часто верховодство жінки в українській сім'ї є наскрізним мотивом у прозі Нечуя-Левицького» [7, 58], що ввійшло, на нашу думку до норм звичаєвого права. Отже, через цю національну рівноправність, припускає вона, «у творчості Нечуя-Левицького наскрізним мотивом жіночої репрезентації виступає естетика **стрункості** (виділено жирним шрифтом автором. — С. С.). Його героїні-жінки — високі і тонкі, що є ознакою енергії та невідкореності» [7, 58].

Н. Є. Крутікова окремо згадує «Бурлачку» серед багатьох творів І. С. Нечуя-Левицького [12, 103]. Історія її виходу з друку цікава, оскільки повість надрукована окремою книжкою в Києві в 1880 році, а на її обкладинці фігурує 1881 рік [15, 618]. У примітках до тексту повісті зазначається, що вона була закінчена автором «на початку 1876 р., але в умовах посилення цензурних утисків, після Емського акту 1876 р., письменник тривалий час не наважувався подавати твір до цензури» [15, 618].

Як зазначав Сергій Єфремов, І. С. Нечуй-Левицький виступив «на літературне поле» з «цілою програмою власної літературної діяльності» [8, 437]. Письменник відстоював місце української літератури і культури в житті Російської імперії, висловлював думку про відсутність у житті українства розроблених у творах великоросійського письменства тем та образів. А тому закликав ігнорувати їх, висуваючи до «реального художника-писальника» вимогу бути «фокусом для своєї громади» [16, 71].

І. С. Нечуй-Левицький у повісті «Бурлачка» зосереджував свій письменницький «фокус» для своєї ж громади на багатьох проблемах. Художні образи його героїв, їх поведінка, мотиви вчинків виходили надзвичайно чітко окресленими. Зокрема, висвітлюючи в повісті поведінку молоді в своїй сім'ї, в межах сільської громади, при дошлюбному спілкуванні, автор відтворив події, що несли в собі принципи застосування звичаєвого права в житті українців. У тексті розкривається життя головного персонажу Василя Паляника, яка у

відповідності до норм звичаєвого права відпрошується в батьків на короткострокові сезонні сільськогосподарські роботи. Мотив зрозумілий: хотіла зі своїми подругами мати заробіток.

На це батьки погоджуються. Це стресова ситуація для них і Васиlines, адже доросла дочка вперше йде від батьків поміж люди у сусіднє село. І недалека дорога до економічної незалежності повела дівчину довгими і кривими життєвими шляхами сапальниці, покоївки-коханки, молодої матері, яка в стані післяродового стресу втопила сина від ненависного вже пана, гулящої заробітчани-п'янчужки, для якої непроминущою карою залишаються спогади про свій гріх дітовбивства. Автор повсюдно йшов з нею тими кривими стежками пропащого життя, яке в усвідомленні читача мало би завершитися трагічно. Однак ідея автора полягала в показі повернення грішниці до праведного існування. Усе виправила любов іншого чоловіка з великою силою духу й лагідною душею. Їх подружнє життя прикрасили діти, і вони через багато років щасливою сім'єю змогли відвідати батьків Васиlines.

Не кожна грішна людина, злочинець, має можливість змінитись, виправитись. «Послизнулась» героїня внаслідок порушення норм звичаєвого права дошлюбного життя молоді. За це вона кількаразово покарана парубком, з яким раніше зустрічалася. Далі її гріхи множаться, бо вона знов і знов порушує звичаєве право, аби не була викрита її таємниця, аби не було соромно перед батьками. І їй важко зберегти таємницю, бо важко приховати пізні строки вагітності, про яку автор ніяк не обмовився. Так як ніби й він не хотів би знати про те, що сталося з Василюю. Тому він дає їй утекти від батьків, що прийшли за нею до пана, але автор має силу показати, як вона невдовзі доходить до статусу дітовбивці.

Образ Васиlines, разом з образами інших дівчат, може виступати в творах І. С. Нечуя-Левицького зразком «живописного портрета» [18, 92]. Будучи центральним персонажем повісті, вона охарактеризована Михайлом Наєнком як «негероїчна постать» [14, 539]. З цим можна погодитись, беручи до уваги, що Василина, усвідомлюючи свою красу, не зрозуміла її малозначущості перед звичаєвим правом. Сила дівочої вроди [15, 22 — 23], яка вразила пана Станіслава Ястшембського, — чоловіка іншого соціального, культурного (чи безкультурного), майнового рівня, іншої національності, — була також замалою для рівноправності у соціально нерівному суспільстві.

Зачарована красою Станіслава Ястшембського, після недовгої душевної боротьби, Василина пішла за почуттями кохання («як упала я йому на груди, мені здалось, що всі зорі з неба посипались на мене й запалили мою душу» [15, 89]). Вона відверто відповіла взаємністю на почуту паном «в своїй душі щире, правдиве любов» [15, 39]. І за цими світлими й чистими (в ідеалі) почуттями їй

ще не було видно майбутнього холодного й пустотного мороку відчуженості від громади, пекучого сорому за свою нестриманість перед людьми, тим більше – дітовбивства.

В межах звичаю, тогочасної правової системи українського народу (автор ніяким чином не виявив наявності державної системи правопорядку), за правопорушення Василю передбачалися різні за своєю суттю способи покарання. Вони дають багато матеріалу для аналізу застосування звичаєвого права, про існуючу на той час в імперії судову систему. Однак ми коротко зупинимось на звичаї обрізання коси.

Василю, за її перелюб, парубки обрізали косу. Короткі коси дівчини мали вказати всім на порушення нею дошлюбних норм поведінки. Щоб приховати справжню довжину кіс, вона змушена була вдягати хустку і співчуття від молодниць у маєтку вона не почула, тільки насмішки [15, 62]. Хустку їй пов'язала одна з молодниць, тим самим зазначивши їй новий статус. За народним звичаєм хустку мала носити тільки одружена жінка. Зазвичай в межах невеликих громад статус кожної людини був відомий усім. Хустка на голові дівчина, про одруження якої ніхто не чув, вимагала відповіді на питання: «А хто твій муж? Коли було весілля?» тощо. Незаміжня дівчина не мала що відповідати на них, і вони в своїй суті були риторичними, рідко коли були без глузливих коментарів.

Для Василю життєве падіння почалося з часу знайомства з паном, який власноручно роздавав заробітну плату. Після праці на буряках, яка для молодого організму не відчувалася виснажливою, між Василем Кравченком і Василюю зав'язалося кохання, а розбилося воно після переходу Василю на роботу покоївки, на запрошення пана. Василь ще встиг освідчитися їй в коханні, а вона не відповіла взаємністю, оскільки на той час краса пана заступила їй увесь світ. Після з'ясування стосунків парубок зрозумів її байдужість і, проклявши, пішов від неї.

Всезнаючий автор намагається розкрити дівочу чуттєвість і вказати на недосвідченість героїні, яка в його уявленні «серцем почувала, що то втекло од неї щастя дівчини, жінки, матері, щастя української селянки, що вона ступила на якусь дуже небезпечну стежку» [15, 42]. Авторська ремарка яскраво демонструє вболівання за свою «негероїчну героїню» й, очевидно, йому хотілося, щоб так мислила і його героїня. Немилість Василя проявилася наступного дня: у маєтку за ніч були вимашчені дьогтем ворота, завдано шкоди рослинам на городі, виставлена віха — сніпок на палиці, якого довго ніхто не хотів знімати [15, 43]. Цей звичай «вшановувати» осіб, які ігнорували поняття честі в дошлюбний період, знову через деякий час повторили парубки [15, 62].

Між Василем і Василюю відбулася ще одна зустріч, якої дівчина хотіла уникнути. Та сховатися у молодому вишняку від колишнього свого парубка їй не вдалося. Він пригрозив, дивлячись на неї «страшними очима» й показуючи кулака: «Ховайся, ховайся, дівчино! Час тобі скидати квітки та покривати голову хусткою!» [15, 61].

Згодом Василюю в безлюдному місці, на греблі, схопили парубки й відтяли косу, відповідно супроводячи свої дії словами засудження й констатацією скритої правди: «Минулося твоє дівування! Ось твоя дівоча честь! — крикнув до неї один парубок, піднімаючи вгору в руці довгу розкішну косу. — Тепер ти покритка. Оце тобі пани та паничі!» [15, 62]. По суті їх дія була спрямована на завдання шкоди особі. Однак з фізичної точки зору вона здається мінімально ущербною для здоров'я, і більше стосується моральної шкоди, завданої честі особи («Довга коса — честь дівоча!» [2, 291]). Під час розвитку подій на греблі автор не вказує, що Василь був серед вершителів суду за звичаєм. Треба розуміти, що це зробили за нього інші – його однодумці.

І. С. Нечуй-Левицький представив Василюю в протиріччях: роботящою і здатною активно й весело відпочивати, безпорадною і рішучою, афектованою і поміркованою, Він провів її тяжким гріховним шляхом порушень звичаєвого права. Страшні картини спогадів про дітовбивство постійно завдавали пекучого болю. І все ж велика кількість позитивних вчинків, процес мислення засвідчують, що вона згодом здійснила подвиг в ім'я життя. Його можна назвати героїзмом відродження: Василюю не загинула безпутньою жінкою, яка дійшла до дітовбивства, неодноразово вдавалася до ігнорування народних звичаїв та релігійних традицій, до безпросвітнього п'янства. Вона все-таки зуміла реалізувати свою жіночу репродуктивну функцію, пережити справжні материнські почуття, виховуючи дітей у шлюбі з гарним чоловіком Іваном Михалчевським. Вона перемогла сама себе, повернулася до виконання звичаю дружини і матері без допомоги функціонуючої тогочасної пенітенціарної системи, тому її досвід має бути цікавим для «активного застосування досвіду минулого в сучасній практиці діяльності виправних установ» [4, 1].

М. Наєнко зауважує, що «письменник звертає увагу на легковажність самої дівчини, яка... не встояла перед паничем-спокусником, що приглянулася йому тією вродою, і тому опинилась на самому дні життєвої прірви» [14, 539]. Однак Т. Гундорова нагадує нам ще й про відзначену літературознавцями божественну символізацію автором жінки. Василюю усвідомлює свою підкорюючу красу, дивлячись на поведінку пана. Той не скупиться на слова й подарунки. Сила її краси підкреслена відображенням у дзеркалі, яке і є «природою», «Божим храмом, в якому відбуваються (і відбиваються) вознесіння і падіння його героїні» [Див.: 5].

Вчинки Василичини пов'язані автором із «мотивом «стеблівської» пісні-балади (Ой у нашому Стеблеві...)), яка є «художнім центром повісті» [14, 539]. Отже, як свідчить представлена автором пісня [15, 80], перелюб і дітовбивство Василичини були не поодинокими випадками в попередні часи, були актуальними для її часу. Про це читач дізнається з розповіді іншого персонажа повісті Марії, власниці хати, де знайшла собі прихисток Василичина. Марія признається, що також погубила свою дитину після конфлікту з коханим. І зробила вона цей акт також в стані афекту біля сахарні, де раніше до того бачила багато дитячих кісточок. То так само, як і інші жінки, кинула свою дитину в попіл [15, 91]. Сучасні дослідники проблеми констатують, що «вивчення даних офіційної статистики свідчить про сталість питомої ваги дітовбивств у структурі умисних вбивств» [17, 1].

Н. Є. Крутікова звертає увагу на певний зв'язок історії Василичини з однією з традиційних тем української літератури, які піднімали Г. Ф. Квітка-Основ'яненко в «Сердешній Оксані», Т. Г. Шевченко в «Катерині» та «Наймичці». Однак, на її думку, повість І. С. Нечуя-Левицького має «інший суспільний етап, інші громадські взаємини, соціальний тип», а найсумніші картини, як і в повісті «Микола Джеря» «осяяні вірою в світлі, здорові основи народної душі» [12, 108].

Автор вірив у гуманістичні основи душі, тому він маркує текст знаками про відвертість почуттів Василичини до пана Станіслава. Вони були справжніми, безкорисливими. М. Моклиця переконана, що вирватись із зачарованого кола одноосібної вини жінки у питаннях кохання, дошлюбного життя молоді зумів Шевченко. Він — перший чоловік, який став у цьому змаганні на бік жінки [13, 31]. Другим таким чоловіком був І. С. Нечуй-Левицький, який в оригінальній художній формі подавав підказку дівчатам, що їм помилятися у своєму вільному поводженні з парубками і чоловіками не можна (і тут можна пригадати приказку: «На козаку нема знаку, а на дівчині дві причини»). За дошлюбне кохання їй було обрізано парубками косу, а голову покрила хустка. Нікуди дітися від людського суду, але найбільше покарання — суд власної совісті.

І. С. Нечуй-Левицький в тексті подав зразок застосування звичаєвого права для покарання Василичини, а далі оберігав свою «негероїчну героїню» від нього. Автор засвідчив, що Василичина через любов порушила норми звичаєвого права, але потім, завдяки любові, повернулася до дотримання узвичаєних, загальноприйнятих українським народом правил поведінки, здійснивши тим самим своє «спасіння».

Отже, І. С. Нечуй-Левицький не лише втілює свої оригінальні ідеї по божественній символізації жінки в художній формі повісті «Бурлачка», а й

розгорнув перед читачем частину правового світу українського народу. Ігнорування звичаєвого права вело до погибелі героїню; дотримання його норм привело її до щасливого кінця. Для майбутніх юристів життєві стежки Василя є наочною ілюстрацією застосування норм звичаєвого права українським народом. Без сумніву, для сучасної юридичної освіти комплексна, на стику літературознавства та юриспруденції правова оцінка художнього відображення у творах українських письменників поведінки героїв – одне з пріоритетних завдань у системі національної юридичної освіти.

Література

1. Абрамова І. Художнє трактування етнопсихологічних типів українця у прозі І. С. Нечуя-Левицького 60 – 80-х років ХІХ століття: Автореф. дис... на канд. філол. наук: 10.01.01. (українська література) / І. Г. Абрамова; Запорізький державний університет, Запоріжжя, 2002. – 18 с.

2. Воропай О. Звичаї нашого народу: Етнографічний нарис: У 2 т. Т. II. / О. Воропай. – К.: МВП «Оберіг», 1991. – 448 с.

3. Грабович Г. Українсько-російські літературні взаємини в ХІХ ст.: постановка проблеми Г. Грабович // Грабович Г. До історії української літератури (Дослідження, есеї, полеміка). – К.: Критика, 2003. – С. 180 – 217.

4. Григор'єв О. М. Пенітенціарна теорія та практика в російській імперії в кінці ХVІІІ – на початку ХХ століття: історико-правове дослідження (на прикладі українських губерній): Автореф. дис... канд. юридичних наук: 12.00.01 – (теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень) / О. М. Григор'єв; ХНУ ВС МВС України, Харків, 2007. – 22 с.

5. Гундорова Т. Жінка і Дзеркало / Т. Гундорова // Ї. – 2000. – Число 17. – Режим доступу до статті : <http://www.ji.lviv.ua/n17texts/hundorova.htm>.

6. Жовтобрюх М. М. Звичаєве право: сутність, генеза, чинність: Автореф. дис... канд. юридичних наук: 12. 00. 12 (філософія права) / М. М. Жовтобрюх; Національна академія внутрішніх справ України, Київ, 2002. – 19 с.

7. Зборовська Н. Роздум п'ятий. Український світ Нечуя-Левицького: гендерний підхід / Н. Зборовська // Зборовська Н. Карнавал мертвих поцілунків (Феміністичні роздуми). – Львів: Літопис, 1999. – С. 54 – 72.

8. Єфремов С. Іван Левицький-Нечуй / С. Єфремов // Єфремов С. Вибране: Статті. Наукові розвідки. Монографії. – К.: Наук. думка, 2002. – С. 396 – 494.

9. Ківалов С., Музиченко П. Історіографічний огляд / С. Ківалов, П. Музиченко // Статути Великого князівства Литовського: У 3-х томах. Т. І.

Статут Великого князівства Литовського 1529 року. – Одеса: Юридична література, 2002. – С. 12 – 17.

10. Ківалов С., Музиченко П. Короткий коментар загальної спрямованості норм Статуту 1529 р. / С. Ківалов, П. Музиченко // Статути Великого князівства Литовського: У 3-х томах. Т. I. Статут Великого князівства Литовського 1529 року. – Одеса: Юридична література, 2002. – С. 18 – 36.

11. Ківалов С., Музиченко П. Передмова / С. Ківалов, П. Музиченко // Статути Великого князівства Литовського: У 3-х томах. – Т. III. Статут Великого князівства Литовського 1588 року: У 2 кн. Кн. 1. – Одеса: Юридична література, 2004. – С. 3 – 17.

12. Крутікова Н. Є. Іван Нечуй-Левицький / Н. Є. Крутікова // Історія української літератури ХІХ століття: У 3 кн. Кн. 3: Навчальний посібник. – К.: Либідь, 1997. – С. 99 – 131.

13. Моклиця М. Покритка в творчості Шевченка (Психоаналітична інтерпретація) / М. Моклиця // Січ. – 2000. – №3. – С. 24 – 31.

14. Наєнко М. К. Іван Семенович Нечуй-Левицький (1838 – 1918) / М. К. Наєнко // Наєнко М. К. Художня література України: Програма-мінімум. Ч. I: Від міфів до реальності. – К.: Вид. центр «Просвіта», 2005. – С. 524 – 574.

15. Нечуй-Левицький І. Твори: В 2 т. Т. 2. Повісті та оповідання / І. Нечуй-Левицький. – К.: Наукова думка, 1986. – 640 с.

16. Нечуй-Левицький І. Українство на літературних позвах з Московщиною: Культурологічні трактати / І. Нечуй-Левицький – Львів: Каменяр, 1998. – 256 с.

17. Старко О. Л. Умисне вбивство матір'ю своєї новонародженої дитини (кримінально-правове та кримінологічне дослідження): Автореф. дис... канд. юридичних наук: 12.00.08 (кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право) / О. Л. Старко. – Київський національний університет ВС, МВС України. – 2007. – 22 с.

18. Фащенко В. В. Видима мова душі / В. В. Фащенко // У глибинах людського буття: Літературознавчі студії. – Одеса: Маяк, 2005. – С. 89 – 109.

19. Франко І. Зібр. творів: У 50 т. Т. 35. / І. Франко – К.: Наукова думка, – 1980. – С. 370 – 376.

20. Чижевський Д. Слов'янський реалізм / Д. Чижевський // Слово і час. – 2004. – № 8. – С. 48 – 64.

Суслопарова С. К. Добрачное общение украинской молодежи в рамках обычного права (на примере повести «Бурлачка» И. С. Нечуй-Левицкого). – Статья.

Аннотация. В статье рассматривается текст повести «Бурлачка» И. С. Нечуй-Левицкого как источник норм обычного права при добрачном общении украинской молодежи.

Ключевые слова: обычное право, закон, девичья честь, художественный образ.

Susloparova S.K. The premarital intercourse of Ukrainian youth within the common law (the story "Burlachka" of Nechuy-Levitsky I.S.). – Article.

Summary. In the article the text of the story «Burlachka» («Handmaiden») of Nechuy-Levitsky I.S. as a source of rules of customary law in premarital intercourse of Ukrainian Youth.

Key words : the common law, the law, maiden honour, artistic image.